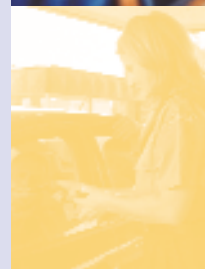
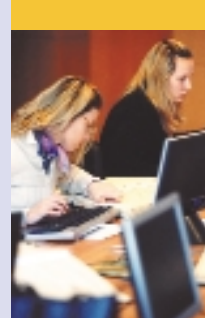

Europska unija i zemlje Zapadnog Balkana

Pravosuđe i unutarnji poslovi

Sloboda, sigurnost i pravda - u zemlji i u inozemstvu -

Zajednički ciljevi

Narodi zemalja Zapadnog Balkana žele izgraditi budućnost u kojoj će živjeti u miru, stabilnosti, prosperitetu i slobodi. U Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori, izabrane su vlade obavezne slijediti ovaj put. To su isti ciljevi koje je Europska unija slijedila tijekom pedeset godina diljem kontinenta - donednavna pružajući pomoć zemljama Srednje i Istočne Europe u procesu tranzicije. Europska unija podržava i nastojanja zemalja Zapadnog Balkana koje će prihvatiti kao dobrodošle buduće zemlje članice Unije.

Pet zemalja i Europska unija odlučile su se za mehanizam osmišljen tako da im pomogne kretati se u tom smjeru, poznat kao Proces stabilizacije i pridruživanja. Ove su zajedničke obaveze potvrđene na Sastanku na vrhu, održanom 2000. godine u Zagrebu i na nedavnom Sastanku u Solunu, u lipnju 2003. godine, i artikulirane su sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, koji predstavlja okvir za suradnju koju bi, na kraju, svaka od zemalja potpisala sa Europskom unijom kao presudni korak prema članstvu.

Španjolska Civilna garda nije baš ono što bi se moglo očekivati u Albaniji. No, u sklopu programa CARDS (Pomoć Zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju) Civilna garda vodi misiju nadležnu za pružanje pomoći policijskim snagama, poznatu pod nazivom PAMECA, koja je, od siječnja 2003., dovela

Centar za obuku Albanske državne policije u Tirani, travanj 2003.

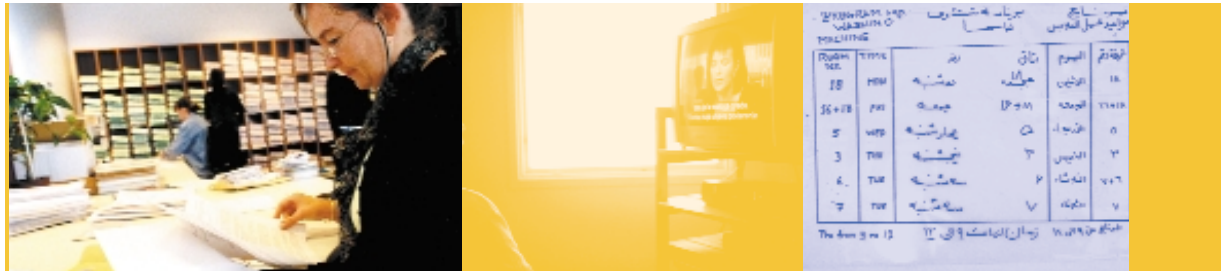
petnaest policijskih stručnjaka iz osam zemalja članica Europske unije. PAMECA savjetuje lokalnu policiju o suvremenim metodama istrage i borbe protiv kriminala te o osiguravanju učinkovite suradnje s pravosuđem. Glavni ciljevi ovog dvogodišnjeg projekta, vrijednog 6,5 milijuna eura, su jačanje stručnosti albanske policije i poboljšanje upravljanja ljudskim, materijalnim i informacijskim kapacitetima. Na ovo se nadovezuje i projekt unapređenja rada Centra za obuku Albanske državne policije u Tirani, vrijedan dva milijuna eura, a obuhvaća popravak učionica i smještajnih kapaciteta, te nabavu nove opreme. Ne radi se o površinskim zahvatima. Godinama zanemarivana, zbog nedostatka sredstava, zagrada je ruinirana, nedostaje joj krov, namještaj je uništen, a sanitarne prostorije su neupotrebljive. Ovom potporom Europska unija također pridonosi stvaranju osjećaja samopoštovanja u redovima policijskih snaga.

Raspodjela pomoći

Ovo je okvir unutar kojeg Europska unija raspodjeljuje pomoć za podršku reformi u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji te Srbiji i Crnoj Gori, poznat po svom programu "Pomoć Zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju" - CARDS. Za potrebe provođenja regionalnih projekata obuhvaćenih ovim programom Europska unija već odredila gotovo dvije milijarde eura za razdoblje od 2001. do 2003. godine.

Više od 300 milijuna eura - ili, grubo rečeno, jedna šestina ukupnog iznosa - predviđeno je za područje pravosuđa i unutarnjih poslova - pravosudne sustave i institucije nadležne za provedbu zakona.

Podrška vladavini prava u zemljama Zapadnog Balkana pružit će veću sigurnost, koju građani i žele, i u regiji

- zajednički izazov za Europsku uniju i zemlje Zapadnog Bal

i u Europskoj uniji, te učvrstiti povjerenje u vlade i organe uprave. Viši stupanj uvažavanja prava manjina unaprijedit će međunacionalno pomirenje. Kako uspješnošću rada vlada, rast će gospodarski i društveni razvoj - i strana ulaganja - a demokracija će se stabilizirati širom regije.

Rješavanje pitanja traženja azila, novi je izazov za Hrvatsku. Države ove regije do sada su bile više tranzitne zemlje, a manje krajnje odredište za one koji su željeli dospjeti u zemlje Europske unije. No, rigoroznijom kontrolom granica povećan je broj kontroliranih prelazaka, a

međunarodnim standardima nametnuti su novi zadaci. Tako, eksperti iz zemalja članica Europske unije, pomažu da se u Hrvatskoj primijeni novi zakon o azilantima koji oslikava pravičnije procedure kakve iziskuje Europska unija. Ovi stručnjaci, isto tako, podučavaju službenike primjeni novih propisa, kojima se osiguravaju zajamčeni postupci glede aplikacija, primjereni uvjeti prijema i suradnja s agencijama Ujedinjenih naroda i nevladinim organizacijama.

Privremeni centar za azilante, Šašna Greda, rujan 2003.

Izazovi

Ukoliko građani ne mogu vjerovati svojoj policiji ili pravosuđu, slabi osjećaj zainteresiranosti za značajnije sudjelovanje u poslovanju u zemlji i smanjena je pobuda da se postupa po zakonu. Ukoliko su organi uprave izloženi korupciji, nema prosperiteta legitimnim poslovima, niti poticaja za ulaganja. Ukoliko sudovi ne mogu riješiti predmete građanskog, radnog, bračnog ili trgovačkog prava, neće biti zadovoljene potrebe pojedinaca potrošača, roditelja, radnika ili poduzetnika. Ukoliko je kriminal u porastu, stanovništvo trpi i pred državne se vlasti postavlja izazov. Ukoliko granična služba ne funkcionira dobro, trgovina se obavlja uz odgodu, državni prihodi od carina se smanjuju, trgovina ljudima i ilegalno useljavanje su u porastu, a obveze glede državne sigurnosti se ne ispunjavaju. Ukoliko su procedure dobivanja viza i azila nedostatne, ugroženi pojedinci sa legitimnim zahtjevima postaju žrtve. Ukoliko zemlje regije provode različite politike i praksu, ne mogu učinkovito surađivati sa svojim

susjedima, Europskom unijom, niti sa drugim međunarodnim vlastima nadležnim za provedbu zakona.

Samo ukoliko se savladaju ti nedostaci, sigurnost, pravosuđe i sloboda mogu se razvijati, a gospodarstvo - i demokracija - napredovati i na nacionalnoj i na regionalnoj razini. Na kraju, i zrelost demokratskih sustava će biti ocijenjena u svjetlu poštivanja međunarodnih i standarda i standarda Europske unije u područjima dobrog rukovođenja državom, te pravosuđa i unutarnjih poslova.

Raspodjela sredstava iz programa CARDS za potrebe pravosuđa i unutarnjih poslova po zemlji (uključujući carine)

(U milijunima eura za razdoblje 2001. - 2003.)

68	Albanija
79.26	Bosna i Hercegovina
38.1	Hrvatska
26.1	Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija
73.6	Srbija i Crna Gora
19.2	Regionalno

* Kosovo 21.5 Crna Gora 6.4 Srbija 45.7

Ikana

Odgovor EU

EU je u sklopu programa CARDS pomogao preciznije procijeniti situaciju u svakoj zemlji, utvrditi prioritete za reforme i pomoć. Ove je procjene potrebno donekle uskladiti manjim preinakama ili ažuriranjem zakona, ili odrediti područja u kojima dosljedna provedba zakona iziskuje obuku osoblja ili nove strukture, ili pak utvrditi načine za poboljšavanje rada sudova i lakše ostvarivanje pravde. U sklopu procjena dati su i prijedlozi o tome kako se učinkovitije boriti protiv korupcije i organiziranog kriminala, ili kako djelotvornije obavljati posao na granicama, ili pak kako suradnja agencija za provedbu zakona može biti poboljšana u svakoj od zemalja regije.

Raspodjela sredstava iz programa CARDS za potrebe pravosuđa i unutarnjih poslova po sektoru

(U milijunima eura za razdoblje 2001. – 2003.)

Policija, javni red, organizirani kriminal	63.2
Carine i porezi	75.7
Integrirano upravljanje granicama	81.3
Reforma pravosuđa	66.76
Azil i migracija	15.8

* 1,5 milijun eura za pravosuđe i unutarnje poslove, izvještaj procjene nije uključen

Zemlje Zapadnog Balkana postepeno su se počele ravnati prema propisima Europske unije i međunarodnim standardima, te provoditi najučinkovitiju praksu, što je dio procesa osmišljenog kako bi s vremenom postale članice Europske unije.

Praktična pomoć

Potporna, koju Europska unija pruža u okviru programa CARDS, ne samo da utvrđuje izazove već pomaže i suočavanje s njima na nacionalnoj i regionalnoj razini. Paket sveobuhvatne pomoći osmišljen je tako da obuhvati institucije, strukture, ljude - a donekle i opremu. Izgradnja zakonskog okvira je prvi korak, te CARDS pomaže ministarstvima poboljšati proces legislative. Institucijama se pomaže u upravljanju novim zakonima, a službenicima se omogućuje ovladavanje novim umijećima i organizacijskim metodama. Rad stručnjaka zemalja članica Europske unije, angažiranih na licu mjesta, financira se u okviru provedbe "identičnih" programa radi razmjene iskustava sa svojim kolegama (angažiranim na istim poslovima) u regiji. Suci i tužitelji se podučavaju u područjima kao što su organizirani kriminal, pranje novca, zakon o radu poduzeća, bankrot, kriminal vezan za informacijske tehnologije, jednako kao i u domeni etičkih i ljudskih prava. Postupci vođenja građanskih i krivičnih sporova su poboljšani kako bi se osiguralo brzo i profesionalno rješavanje slučajeva i radi jačanja suradnje s agencijama za provedbu zakona.

Osigurana su sredstva za pružanje besplatne pravne pomoći, sudovi su opremljeni računalima, a zatvori obnovljeni. Projektima u sklopu programa CARDS se, također, pomaže unapređivanje policijskih kapaciteta, uz poboljšani rad uprave, stručno usavršavanje kadrova i razvoj poslovanja. Osigurana je pomoć za rad s novim tehnikama suzbijanja kriminala, rad policije na temelju obavještajnih podataka, zaštita svjedoka, promatranje i kompjutorska podrška - jednako kao i nabava opreme poput novih policijskih vozila. CARDS je opremio urede Interpolu u svih pet zemalja novom tehnologijom kojom se omogućuje pravodobni pristup bazama fotografija i otisaka prstiju osoba za kojima su izdane tjeralice, ili detaljima o ukradenoj robi kao što su vozila ili umjetnine. Pridobivanje podrške javnosti i popuštanje međunacionalnih napetosti omogućava se stvaranjem jačeg osjećaja odgovornosti u javnosti i uspostavljenjem učinkovitih odnosa sa civilnim društvom.

Skoplje zračna luka, listopad 2003.

Projekti iz CARDS-a također pomažu unapređenju i objedinjavanju granične službe radi lakšeg zakonskog protoka roba i ljudi, i istodobnog onemogućavanja krijumčarenja, trgovine narkoticima ili oružjem, ili trgovine ljudima, te ilegalnih migracija. Poboššavanje rada granične policije omogućeno je novim zakonima i sustavima upravljanja, obukom, služenjem instrumentima za provjeru dokumenata, informacijskim sustavima kompatibilnim onima iz zemalja Europske unije, te jačanjem suradnje u regiji i sa zemljama članicama Unije.

Carinskim službama se pruža potpora kako bi u cjelosti mogle odigrati svoju ulogu u suprotstavljanju ilegalnim preseljavanjima, carinskim malverzacijama i korupciji na carini - i, istodobno, uvećati prihode od legalno naplaćenih carina.

U sklopu programa CARDS Europska unija isto tako pomaže promicanje politike prema azilantima i migrantima sukladno međunarodnim i standardima Europske unije, zajedno sa odgovarajućom provedbom sporazuma o obnavljanju dozvole ulaska. CARDS pomaže razvijanje sustava ispitivanja radi diferenciranja ekonomskih migranata, osoba koje su predmet trgovine ljudima i osoba koje traže azil.

Izgledi za budućnost

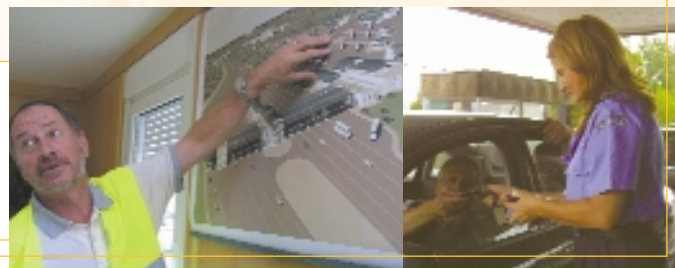
U sklopu programa CARDS, Europska unija usmjerava svoju potporu na policiju i reformu pravosuđa, upravljanje pograničnom službom, pitanjima azila, migracija i viza. No, obveze Europske unije prelaze sadašnju stručnu pomoć usmjerenu prema postizanju kratkoročnih rezultata. U svim ovim područjima Europska unija, također, postavlja jasne ciljeve koje treba postići na regionalnoj razini. Od zemalja regije traži jasno artikuliranje cjelokupnog zakonodavstva i organizacijske reforme, koje je eventualno potrebno izvršiti da bi se zemlje potpuno usaglasile sa zahtjevima Europske unije, te međunarodnim i europskim standardima i najučinkovitijom praksom. Programom CARDS Europska unija namjerava pružiti pomoć zemljama Zapadnog Balkana u ovim dugotrajnim procesima reformiranja i strukturalnih poboljšavanja koja predstavljaju obavezni korak za zemlje koje se žele priključiti Europskoj uniji.

Horgoš je važan granični prijelaz između Srbije i Crne Gore i Mađarske. Ne samo da se tu odvija međunarodni promet na glavnoj prometnici E75 od Njemačke do Grčke - to je i jedan od glavnih putova trgovine ljudima i narkoticima.

Stoga postoji snažna motivacija da se rad na ovom prijelazu podigne na višu razinu - i projekt, u vrijednosti od 10 milijuna eura, namijenjen je uspostavljanju brže kontrole putovnica i pregleda putnika i prometovane robe, uz istodobno poboljšavanje kvalitete te kontrole.

Od srpnja 2004. godine trebaju se otvoriti nove zgrade - koje potpuno nalikuju zdanju koje je već izgrađeno na suprotnoj strani granice, u Mađarskoj, za izgradnju kojih je Europska unija ranije odobrila sredstva - sa novim cestovnim pristupom kojim se otvaraju odvojene trake za putnička vozila, autobuse i teška teretna vozila, te posebni terminal za pregledavanje kamiona i robe, posebice stoke i biljaka, koji mogu biti prenositelji bolesti.

Dodatnim programom Europska unija također omogućava podučavanje lokalnog carinskog osoblja sagledavanju rizičnih situacija, kako bi moglo selektivno usmjeravati svoje djelovanje - ubrzavajući ukupni promet i usmjeravajući se na provjeru onda kada iskrsnu sumnjive okolnosti.

Granični prijelaz, Horgoš, sjeverna Srbija, rujan 2003.

Kontakti

Ured za suradnju u pružanju pomoći EU-a
European Commission
B-1049 Brussels
Fax: (+32 2) 296 74 82
http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/projects/caards/index_en.htm

Opća uprava za vanjske odnose
European Commission
B-1049 Brussels
Fax: (+32 2) 296 21 98
http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/index_en.htm

Delegacija Europske komisije u Albaniji
Tirana, Rruga Donika Kastrioti - Villa n°42
Tel: (+355) 42 28 320 / Fax: (+355) 42 30 752
<http://www.delalb.cec.eu.int>

Delegacija Europske komisije u Bosni i Hercegovini
71000 Sarajevo, Dubrovačka 6
Tel: (+387 33) 66 60 44 / Fax: (+387 33) 66 60 37
<http://www.delbih.cec.eu.int>

Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj
10000 Zagreb, Masarykova 1
Tel: (+385 1) 48 96 500 / Fax: (+385 1) 48 96 555
<http://www.delhrv.cec.eu.int>

Delegacija Europske komisije u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji
1000 Skopje, Marsal Tito 12
Tel: (+389 2) 312 20 32 / Fax: (+389 2) 312 62 13
<http://www.delmkd.cec.eu.int>

Delegacija Europske komisije u Srbiji i Crnoj Gori
11050 Belgrade, Paje Adamova 4
Tel: (+381 11) 367 24 11 / Fax: (+381 11) 367 11 43
<http://www.delscg.cec.eu.int>

Europska agencija za obnovu
Glavni ured
54626 Thessaloniki - Egnatia 4, Greece
Tel: (+30 2310) 505 100 / Fax: (+30 2310) 505 172
<http://www.ear.eu.int>

